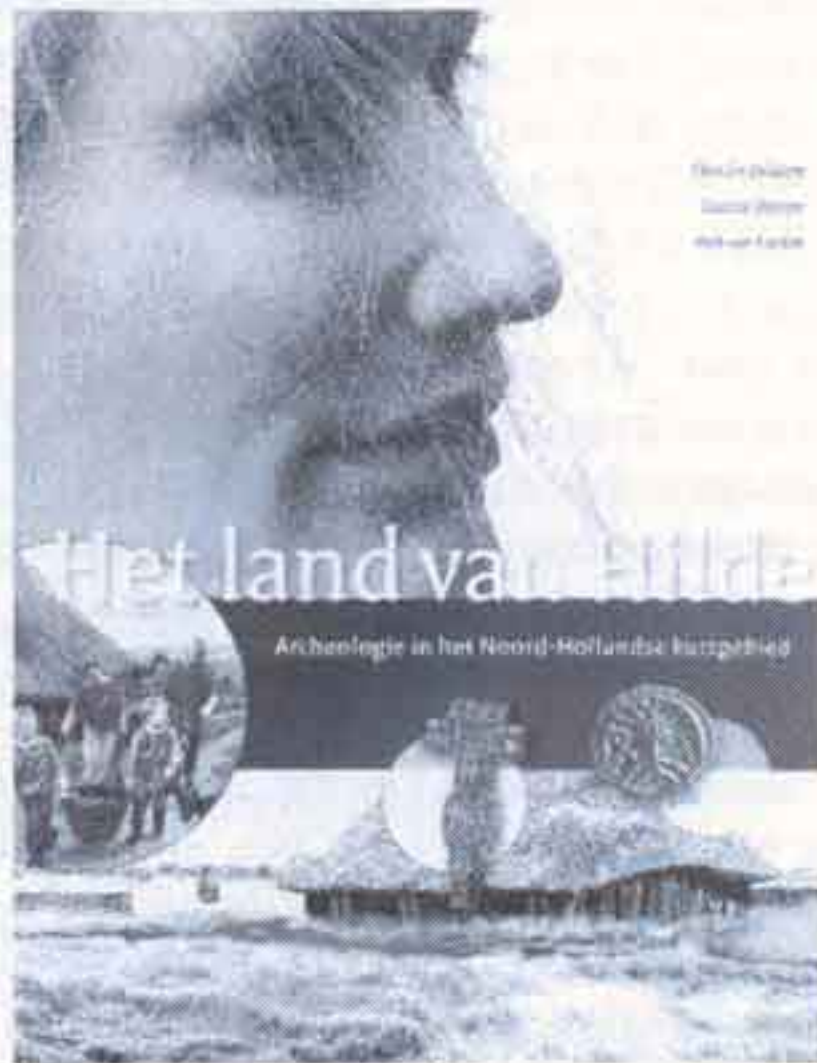

Hollân fynt syn Fryske Oarsprong werom

Hilde lykas hja derút sjoen hat. Sa stiet se ôfbylde op de foarkante fan it boek *Het land van Hilde*.

Yn de skiedskriuwing fan Hollân is al in skoftlang in hiel nijsgjirrige ûntjouwing oan de gong. De Hollanners binne dwaande har Fryske ferline opnij te ûntdekken. De nijste oanwizing derfoar is de ferskinning fan it aardige boek *Het land van Hilde*. Archeologie in het Noord-Hollandse kustgebied fan Claudia Dekkers, Gaston Dorren en Rob van Eerden. It is in útjefte fan Matrijs yn Utert. Út it foaropwurd fan de Noard-hollânske kultuerdeputearre Rinske Kruisinga wat seit in namme? docht lykwols bliken dat it provinsjaal bestjoer der fjouwerkant efter stiet. It boek hat sûnt it ferskinen ferline jier al in twadde printing belibbe.

Kerst Huisman

Het land van Hilde jout in prachtich yllustrearre skiednis fan Noard-Hollân fan inkelde ieuwen foar it begjin fan de jiertelling oant 750, as de Franken it Fryske gebiet feroverje. It boek fertelt op tige tagonklike wize it ferhaal fan de Hollânske Friezen, lykas de skriuwers de âlde bewenners fan har provinsje neame. De namme Hilde

hawwe de auteurs jûn oan in frou út de fjirde ieu, fan wa de resten fûn binne yn de omkriten fan Kastrikum. Fan har is in gesichtsrekonstruksje útfierd, sadat wy as moderne minsken sjen kinne hoet hja derút sjoen hat. Hja hat de namme Hilde krigen, omdat de auteurs dêrmei it Fryske karakter fan de âlde Noardhollânske befolking ûnderstreekje woenen.

It is ek sa aardich dat de skriu-

wers de line nei hjoeddedei trochlûke. De ynweners fan de grutte Hollânske stêden sizze se, skaaie amper mear út fan de Friezen fan lang lyn, omdat dêr in soad folk út oare lannen kaam is. Mar: In de dorpen van het Oer-IJgebied bleven de afstammelingen van de Friezen de boventoon voeren. Op straat in Uitgeest of Assendelft zullen er wel wat mannen en vrouwen rondlopen die afstammen van de Friezen die Bonifatius lang geleden aantrof. De dialecten op het platteland hebben ook een sterker Fries karakter behouden dan die van de steden.

Rob van Eerden, ien fan de skriuwers, is argeologysk beliedsmeiwurker fan de provinsje Noard-Hollân. Hy hat inkelde jierren lyn yn de *Archeobrief* fan de provinsje wat skreaun oer de eftergrûnen fan dy tanommen belangstelling foar it Fryske ferline fan (in part fan) Hollân. Dêryn kaam er ta de konklúzje: De Friezen zijn voor Noord-Holland net zo belangrijk als de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC), de dijken, de droogmakerijen met de windmolens. Hoewel nog nauwelijks bekend bij het publiek, is dit volk in de vroege geschiedenis van de provincie van essentieel belang geweest.

Van Eerden ferwiist ek nei it nije fjouwerdielige wurk *De geschiedenis van Holland*, it boekje *Frisia in the first Millennium*, dat ferskynd is ûnder redaksje fan Anthonie Heidinga en dat bedoeld wie as oanset ta in grut argeologysk ûndersyk nei de betsjutting fan it ier-midsieuske Fryske keninkryk foar de iere Nederlânske skiednis, en *Schervengericht* fan de yn Skagen wenjende amateur-argeoloch Frans Diederik, dyt as earste it yn

Noard-Hollân fûne ierdewurk út de Romeinske tiid en dêrnei ris yn in grutter ferbân ûndersocht.

Rob van Eerden fertelt ek oer de grutte desynteresse by argeologen foar dit ûnderwerp. Hûnderten kilos saneamd nheems aardewerk wurde by opgravingen sûnder kommintaar oan kant lein. Zwijgend en zuchtend worden bij opgravingen dagelijks vele kilos scherven inheems aardewerk van kleur zwart, grijs en zandgeel tot oranje uit de grond gedolven. Bij de vondst van een splinter terra sigillata echter laten vele vrijwilligers hun schep en troffel vallen en komen in looppas op de enthousiaste vinder toegesnel, die het kleinood snel afspoelt in een greppel water. De Romeinen... dat was nog eens Cultuur! Het handgevormde aardewerk heet inheems Romeins, waarvan maar weinig mensen begrijpen wat ermee wordt bedoeld.

Hy fertelt ek oer de réaksjes as lju ris in besite bringe oan it provinsjaal depot foar argeologyske fynsten yn Wormer: Bij het bekijken van materiaal uit Texel, Schagen en Uitgeest, grote en succesvolle opgravingen, is al gauw iets van teleurstelling te bespeuren, omdat er niet bijster veel Romeinse helmen en blinkende Scandinavische zilverschatten te bekenen zijn. Het verhaal over de inheemse bevolking slaat in het geheel niet aan. De tientallen puntgave handgevormde potten worden van een afstandje zo wat aangestaard en ook de kaart met de haast duizelingwekkende wolk inheemse nederzettingen van rond het jaar 0, 200 of 700 wordt wat glazig bekeken. De leaar weet nog net de namen Willibrordus en Bonifatius te noemen en ook

van Karel de Grote heeft hij ooit wel gehoord, maar de inheemse boeren: Armzalige boertjes in de prut waren dat, weet de docent. Enigszins ontgoocheld verlaat het gezelschap het depot, zich onbewust van het feit dat de vroege geschiedenis van Noord-Holland wel degelijk een vaandeldrager van formaat heeft: de Friezen. Talloze vindplaatsen, ontelbare fraaie en typische voorwerpen, boerderijplattegronden en offerplaatsen zijn opgegraven en diverse, relatief goed en toegankelijk opgeschreven authentieke oude verhalen van zowel Romeinse als vroeg-christelijke hand zijn er bekend, maar haast niemand ziet in de Friezen een onvervreemdbaar stuk Noord-Hollands erfgoed en natuurlijk ook Fries en in zekere zin Zuid-Hollands.

En dan heakket er deroan ta, dat dit komt troch it brekme oan nij, syntesearjend ûndersyk, brocht yn lektuer dyt ornearre is foar in breed publyk. Van Eerden: Dat moet veranderen, zeg ik als beleidsmaker, anders krijgen we een draagvlakprobleem. De Friezen verdienen een respectvolle plaats in onze vroege geschiedenis.

Hy giet ek noch yn op de fraach hoe 't it kin dat de Friezen fuortpoetst binne út it byld fan de Hollânske skiednis. Yn it foarste plak jilden se foar Romeinen en letter ek de evangeeljeprekers as ûnbeskaafd, heidensk en godslesterlik. De greven fan Hollân wienen oarspronklik fan Frysk komôf, mar yn de rin fan de midsieuwen begûnen hja de Friezen oan te fallen en te ferdriuwen. Zo ontstond de klassieke kloof tussen Holland en Friesland, momenteel haast metaforen voor Randstedelijk en agrarisch Nederland. Met name randstedelijk Noord-Holland voelt zich vandaag de

dag niet of nauwelijks verwant met Friesland en dat gevoel is, denk ik, wederzijds.

Mar der is ek noch in fjirde faktor. Der is mar in lyts bytsje belangstelling fan universitêre histoarisi en argeologen foar de âlde kultuer fan de eigen befolking. De belangstelling foar de prestaasjes fan Romeinen en Grieken is folle grutter. Van Eerden: Tot op de dag van vandaag kijkt men naar de Germanen en Kelten op de manier van een in trainingspak en slippers geklede toerist die lollik doet over die gekke poppetjes die de inheemse bevolking van Australië duizenden jaren geleden op de rotswanden schilderde. Rare jongens, die aboritsjonnies!

Van Eerden is fan doel, de kolleksje yn Wormer sichtber te meitsjen fia it ynternet, mei fotos en al. Dêrby heart it ferhaal fan de Noardhollânske Friezen. Dat wienen nammentlik geen armzalige boertjes in de prut, maar de grondleggers van een economisch bij vlagen zeer invloedrijke en welvarende deltacultuur. Ze waren de bouwers van een dynamische, sterk door handel, uitwisseling en migratie gevormde samenleving. It erfskip fan de Noardhollânske Friezen is foaral bysûnder troch har libbenswize. En of dy Friezen fan pakwei 600 rjochstreeks útskaaiden fan dy fan it jier 0 docht der net ta. Van Eerden: In diverse perioden zijn er Friezen (of waren het Angelen, Saksen, Franken of Juten of wat doet dat ertoe?) gekomen en weer gegaan, hebben ze dingen aan- en weer afgeleerd, hebben ze oorlog gevoerd met buurnaties en weer vrede gesloten. Kort door de bocht: de Friezen waren wat de Nederlanders nu zijn.